

МЕТОДОЛОГІЯ МЕТРИЧНОГО ВИМІРЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сергій Охременко

*директор ТОВ «ДРБП «Новобудова»,
доктор філософії в галузі освіти*

Анотація. У статті розглядається проблема моделювання та вимірювання професійної компетентності здобувачів ПО; обґрунтування прагматичної методології метричного вимірювання рівня ПрК, як професійного стандарту відповідної кваліфікації, якої достатньо для виконання завдань відповідної актуальної професійної діяльності згідно її стандарту якості.

Ключові слова: моделювання, професійна компетентність, здобувач, метричне вимірювання.

Abstract. The article considers the problem of modeling and measuring the competence of professional competence of software applicants; substantiation of the pragmatic methodology of metric measurement of the level of PR as a professional standard of the corresponding qualification, which is sufficient to fulfill the tasks of the relevant actual professional activity according to its quality standard.

Keywords: modeling, professional competence, acquirer, metric measurement.

Якість професійної освіти (ПО) – це ступінь її відповідності вимогам здобувачів ПО до розвитку їх професійної компетентності (ПрК), як умови успішної кар'єри на конкурентному ринку праці та його вимогам до ПрК. Для об'єктивного оцінювання ПрК необхідне прагматичне її вимірювання з високою змістовою валідністю, яка забезпечує відповідність актуальним вимогам ринку праці. Вимірювання ПрК необхідно для об'єктивного її оцінювання, для раціонального рекрутингу, для ефективного управління професійною освітою та самоосвітою впродовж життя. Тому проблемі моделювання та вимірювання компетентності присвячені численні міжнародні дослідження та програми (Zlatkin-Troitschanskaia, Shavelson, & Kuhn, 2015).

Дослідниками розглядаються різноманітні моделі численних видів ПрК з показниками, які пропонується оцінювати лише експертним методом. У стандартах професійної (професійно-технічної) освіти, затверджених МОН України розроблених за компетентнісним підходом, визначено лише перелік нормативних знань та вмінь, які забезпечують ПрК, але поза увагою залишилися інші складові ПрК, визначені в законодавстві України. Засоби оцінювання отриманих знань та вмінь пропонують, у цих стандартах, створити самим закладам освіти, орієнтуючись на відповідні професійні стандарти та/або

стандарти відповідних робіт. Професійні стандарти тільки почали розробляти за компетентнісним підходом, в яких на основі аналізу виробничих функцій визначено перелік відповідних знань та вмінь, але поза увагою залишились засоби їх вимірювання та інші складники ПрК. Більш того, ці стандарти розроблялись за методологією, яка не передбачає стандарт (мінімальні вимоги до якості і продуктивності) виконання професійних функцій та в них не пропонується методологія створення відповідних засобів справедливого та валідного вимірювання ступня відповідності ним.

Таким чином, актуальні для економіки та освіти завдання створення стандартів професійної освіти та професійних стандартів, виконувались за методологією, запропонованою МОН, без відповідного наукового її обґрунтування, що привело до проблеми їх низької прагматичності та ефективності. Ця проблема і обумовила мету нашого дослідження.

Мета нашого дослідження – створення та обґрунтування прагматичної методології метричного вимірювання рівня ПрК, як професійного стандарту відповідної кваліфікації, якої достатньо для виконання завдань відповідної актуальної професійної діяльності згідно її стандарту якості.

Науковою основою наших досліджень з методології вимірювання ПрК стали результати досліджень фахівців організаційної психології, предметом якої є проблеми організації та управління бізнесу, питання підбору персоналу, мотивації, навчання та розвитку співробітників, організаційної поведінки тощо. Тобто проблеми ефективності управління організацією та її персоналом в умовах ринку. Згідно цих досліджень найбільш справедливими та валідними методами оцінювання ПрК є методи «асесмент центр» та метод «оцінки зразків робіт» (Мучински, 2004, с.154). Проте ці методи мають великі питомі витрати на їх застосування, але сучасні онлайн-технології дозволяють їх суттєво скоротити (Охременко, 2022, с.188-189).

Метод «оцінки зразків робіт» є найстарішим методом оцінювання професіоналів, очевидна валідність якого обґрунтована часом, достатньо пригадати походження слова «шедевр». Конструктна валідність цього методу обґрунтована дослідженнями організаційних психологів (Мучински, 2004) та навіть визначенням ПрК, як здатності ефективно виконувати відповідні завдання. Його *змістова валідність* забезпечується відповідним підбором випробувальних завдань та стандартом якості їх виконання. Процес та результат праці мають, як правило, відповідні стандарти їх якості, які людськість та ринок навчилися створювати та об'єктивно оцінювати відповідність їм результатів праці. Проте, оцінювання, навіть незалежними експертами, має високу ймовірність помилок оцінювання, які можливо віднести до 3-х категорій, а саме: гало-ефект (або ефект ореолу), поблажливість, центральна тенденція (Мучински, 2004, с. 246). Тому

для кількісної оцінки якості застосовують методи кваліметрії, які ґрунтуються на формалізації якісних характеристик відповідних процесів через їх розподіл на простіші та визначені їх нормативного чи стандартного перебігу через систему критеріїв – показників діяльності. В педагогіці використовують, переважно, рангову шкалу вимірювання виконання завдань та рівня ПрК на основі вражень асесорів (експертів) без використання відповідних стандартів, індикаторів та засобів вимірювання якості виконання завдань. Засобами педагогічних вимірювань за метричною шкалою є валідізовані тести, які надійно та справедливо вимірюють лише знання та деякі навички, як необхідні фактори здатності виконання завдань, але не достатні для вимірювання здатності виконання майбутніх виробничих завдань.

Тому ми пропонуємо *нову методологію вимірювання ПрК*, де її засобом є система декомпозиції завдань (від складного до простого) з відповідними стандартами їх виконання, а одиницями виміру рівня ПрК – є відсоток від норм терміну їх виконання згідно цих стандартів (Охременко, 2022, с.173-176).

Термін якісного виконання завдань – це індикатор продуктивності та ефективності праці, це об’єктивний, економічний показник, що легко фіксується в онлайн режимі. Стандарти якості виконання виробничих завдань з вимірюваними індикаторами якості визначаються їх постановником або професійними об’єднаннями чи державою, а *відповідна декомпозиція завдань* – є продуктом науково-методичного забезпечення професійної освіти.

Список використаних джерел:

Zlatkin-Troitschanskaia, O., Shavelson, J., & Kuhn, C., (2015). The International State of Research on Measurement of Competency in Higher Education. *Studies in Higher Education* 40 (3). 393-411.

Мучински, П. (2004). Психологія. Професія. Кар’єра. СПб: Питер.

Охременко, С. (2022). Формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі з використання онлайн-технологій. Дисертація доктора філософії з професійної освіти 015. ІІТО НАПНУ Київ.